

Samenvatting

Het college van Burgemeester en Wethouders besluit deel te nemen aan de Stichting Samenwerking Zuid-Limburg. De Stichting heeft tot doel als vliegwiel te fungeren voor de ontwikkeling van de regio Zuid-Limburg door middel van het stimuleren en intensiveren van de samenwerking tussen overheden, bedrijfsleven, kennisinstellingen en maatschappelijk middenveld. De stichting tracht haar doel onder meer te verwezenlijken door te werken aan versterking van de welvaart in de Regio en het welzijn van haar inwoners, versnelling naar gezonde, veilige en sociale leefomgevingen met name in kwetsbare wijken en kernen, versnelling naar een circulaire en duurzame economie en samenleving, perspectief voor en versterking van het unieke Zuid-Limburgse landschap en investeren in een goed werkende grensoverschrijdende kenniseconomie en een internationale arbeidsmarkt.

De wens is al langer om de samenwerking tussen gemeenten en maatschappelijke en private partijen te organiseren. In Zuid-Limburg bestaat nog geen samenwerkingsverband om dit te faciliteren.

Startpunt is het verstevigen van het fundament tussen gemeenten onderling, met als doel om binnen de periode van 2 jaar ook multi helix partners te laten participeren. Op dat moment krijgt de multi helix samenwerking die nu al is te zien in de uitvoering van projecten ook een bestuurlijk kader.

De Regio Deal Zuid-Limburg, Samen maken we Nederland Groter, werkt als een katalysator voor het zetten van deze stap. De gemeenteraad zal gevraagd worden om hun wensen en bedenkingen mee te geven over de deelname aan deze stichting.

1. Beslispunten

Het college wordt gevraagd:

1. In te stemmen met het ontwerp-besluit tot oprichting van en deelname aan de Stichting Samenwerking Zuid-Limburg op basis van de voorliggende statuten;
2. Onder voorbehoud van een definitief besluit tot deelname aan de stichting te beslissen tot het inrichten van een programmabureau ter uitvoering van regionale uitvoeringsprogramma's, te starten met de Regio Deal Zuid-Limburg 4^e tranche en 6^e tranche;
3. De Raad uit te nodigen overeenkomstig in artikel 160 lid 2 Gemeentewet hun wensen en bedenkingen kenbaar te maken aan het college over het ontwerp-besluit tot deelname aan de Stichting Samenwerking Zuid-Limburg.

Besluit Burgemeester en wethouders d.d. 22 april 2025:

Conform.

2. Aanleiding

Maatschappelijke opgaven houden niet op bij de gemeentegrenzen. Overheden en private partners hebben elkaar nodig om tot effectieve actielijnen te komen. Het vraagt ook om meerjarige inzet.

Samenwerking tussen publieke en private partners, het acteren met focus en het kunnen schakelen op meerdere schaalniveaus is om die redenen nodig om in Zuid-Limburg tot sterkere samenwerking en daarmee tot een effectieve uitvoering van projecten te komen.

Dit is een groeiproces. In dat groeiproces moeten de gemeenten elkaar iets gunnen en waar mogelijk helpen. Met het sluiten van de Regio Deal ‘Zuid-Limburg, Samen maken we Nederland groter’, in het kader van de 4^e tranche regiodeals, werken gemeenten met maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven aan de maatschappelijke opgaven en het benutten van kansen in onze (eu-)regio. Ons regionaal bod voor de 6^e tranche is door het rijk gehonoreerd met € 10 mln. rijksbijdrage. De komende maanden wordt dit omgezet in een convenant.

De 6e tranche van de Regio Deal Zuid-Limburg eindigt in 2029. Ook hierna blijft de behoefte bestaan om nauwer samen te werken, bijvoorbeeld rondom het Nationaal Programma Vitale Regio's (NPVR). Ook blijft het van belang om gezamenlijk op te trekken met als doel meer (bestaande) geldstromen en aandacht vanuit Den Haag naar de regio te verleggen. In dit licht moet de stichting ook de toekomstige samenwerking op de Zuid-Limburgse opgaven borgen.

3. Beoogd effect

Met het vaststellen van de Agenda “Zuid-Limburg gaat over grenzen heen” hebben de colleges van de zestien gemeenten in Zuid-Limburg en het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Limburg een gezamenlijke lange termijn ambitie en toekomstperspectief voor de regio geschetst. Met deze Agenda zet de regio in op een brede welvaartsgroei. Het gaat daarbij nadrukkelijk ook om ontwikkeling van de intrinsieke kwaliteiten van Zuid-Limburg op het gebied van gezond leven, leefbaarheid van wijken en dorpen en een uniek heuvellandschap. Een aantrekkelijke regio om te wonen, leven en werken. Met een vitale circulaire economie. Een toekomstbeeld waar stad en platteland elkaar nodig hebben omdat zij alleen in samenhang en samenwerking deze kwaliteiten van onze regio naar de toekomst toe kunnen borgen en verder tot ontwikkeling laten komen.

Stichting Samenwerking Zuid-Limburg

Doel

De stichting heeft tot doel als vliegwiel te fungeren voor de ontwikkeling van de regio Zuid-Limburg door middel van het stimuleren en intensiveren van de samenwerking tussen overheden, bedrijfsleven, kennisinstellingen en het maatschappelijk middenveld.

Scope en model

Concreet ondersteunt de stichting regionale uitvoeringsprogramma's, te beginnen met de Regio Deals 4^e tranche en 6^e tranche. Het is mogelijk om andere platforms en programma's op termijn te bundelen en deze onder te brengen bij de Stichting Samenwerking Zuid-Limburg. Dit vermindert de bestuurlijke drukte en vergroot de focus op effectieve uitvoering. Leidraad voor een keuze tot bundeling zijn de overstijgende maatschappelijke opgaven. In de al genoemde Agenda Zuid-Limburg, Zuid-Limburg gaat over grenzen heen (2024) zijn die verwoord.

Bestuurlijke geleiding

In de stichting stuurt het voltallige bestuur op hoofdbesluiten en controleert zij het uitvoerende deel van het bestuur. De tien gemeenten zijn als bestuurders daarmee in gelijkwaardigheid betrokken bij alle hoofdbesluiten. Er is geen onderscheid in grote of kleinere gemeenten, allen hebben dezelfde zeggenschap. Dat is ook zo voor private partners vanaf het moment dat zij toetreden tot de stichting.

Samenstelling en taken

Het bestuur bestaat uit tien gemeenten, het doel is dat binnen twee jaar multi helix partners toetreden. Het bestuur kiest uit haar midden het uitvoerend bestuur, stelt de meerjarenbegroting en de jaarstukken vast. Per werkpakket zoals de regio deal of andere taken stelt het bestuur een reglement vast. Daarnaast ziet het bestuur toe op de algemene gang van zaken bij de stichting en op de realisatie van wat is afgesproken met het uitvoerend bestuur.

De statuten voorzien in een uitvoerend bestuur van vier leden, te kiezen door en uit het voltallige bestuur met een zittingsperiode die gelijk loopt met de gemeenteraadsverkiezingen. Twee zetels zijn voor de grote steden, twee voor kleinere gemeenten. Bij stakende stemmen geeft de stem van de voorzitter de doorslag.

De voorbereidende bestuurlijke kerngroep bestaat op dit moment uit vertegenwoordigers van Maastricht, Beekdaelen en Sittard-Geleen. Het voorstel is om bij de start van de stichting deze kerngroep als eerste uitvoerend bestuur te installeren tot aan de verkiezingen in 2026 om de continuïteit in het proces te borgen. Het bestuur kan besluiten dit te herzien.

De taken van het uitvoerend bestuur zijn het adviseren over subsidieaanvragen voor regelingen die het bestuur heeft vastgesteld. Verder behoren tot de taken het opstellen van de meerjarenbegroting, het voorleggen van de jaarbegroting en jaarstukken aan het bestuur, de benoeming van de directeur programmabureau inclusief de rol als Bestuurlijk Opdrachtgever, het opstellen van voortgangsrapportages en voorleggen aan het bestuur en zaken die verder niet aan het bestuur zijn opgedragen.

Periodiek zal het uitvoerend bestuur de gemeenteraden op schaal van de regio Westelijk Zuid-Limburg informeren over ontwikkelingen.

Gelet op de ontwikkelfase, het komen tot verdere afspraken over rollen, inzet en taken en het toetreden van private partijen tot het bestuur is het voorstel om in 2027 een evaluatie uit te voeren en voor te leggen aan het bestuur.

Werkeenheid programmabureau.

Het voorstel is om binnen de stichting een ondersteunend programmabureau in te richten. De taken van het programmabureau omvat het faciliteren van de Stichting. Dit gebeurt door:

- Het organiseren van Public Affairs in relatie tot de regionale uitvoeringsprogramma's die worden ondergebracht bij de Stichting.
- Het voorbereiden en uitvoeren van beslissingen door het uitvoerend bestuur en het voltallige bestuur.
- Uitwerken van de programmaontwikkeling, de sturing, monitoring en verantwoording daarover.
- Het genereren van een multiplier via fondsenwerving.
- Het behouden van strategisch overzicht, schakelen tussen schalen en het leggen van dwarsverbanden.
- Het onderhouden van de contacten en het leggen van verbinding met alle relevante stakeholders inclusief overall communicatie.
- Het maken van afspraken met gemeentesecretarissen/directeuren over bemensing en middelen.

Het programmabureau bestaat uit een multidisciplinair team met een directeur, programmamanagement, finance & control, communicatie en ondersteunend secretariaat. De onderliggende projecten zijn en blijven qua inhoud en realisatie in handen van de uitvoerende partijen. Het programmabureau is in die zin geen uitvoeringsorganisatie.

Het programmabureau heeft een eigen huisvesting waar medewerkers en bestuurders voor afstemming en overleg bij elkaar komen. De Stichting Samenwerking Zuid-Limburg is daarmee als zelfstandige eenheid zichtbaar.

Start

Het concrete startpakket betreft de Regiodeals (4^e tranche en 6^e tranche). Voor de Regio Deal Zuid-Limburg 4^e tranche is een concept-reglement met werkafspraken opgesteld. Het te vormen voltallige bestuur van de stichting stelt dit reglement vast.

4. Argumenten

Om de Brede Welvaart in Westelijk Zuid-Limburg te versterken zijn er op drie gebieden verbeterpunten.

- A. Versterking van de uitvoeringskracht op regionale schaal.
- B. Gezamenlijk optrekken bij regionaal samenhangende vraagstukken en daarbij kennis benutten.
- C. Bundelen van bestaande platforms, nu is er sprake van gescheiden en mede daarom niet altijd effectieve circuits.

De versterking van de regionale samenwerking biedt belangrijke meerwaarde.

- Een collectieve stem op regionale schaal heeft meer invloed dan individuele inspanningen. De strategische positie van de regio naar het rijk en de EU wordt hierdoor versterkt.
- Door intensievere samenwerking kunnen partijen elkaars sterke punten benutten en is koppeling van middelen mogelijk. Door die synergie is een multiplier te genereren waarbij de som meer is dan de afzonderlijke delen.
- Onze maatschappelijke opgaven vragen om het delen van kennis, vaardigheden en inzichten tussen publieke partners onderling én met private partners. Het collectieve leervermogen in de regio neemt dan toe.
- Bundeling van perspectieven en expertise stimuleert creativiteit en innovatiekracht. Samenwerking leidt zodoende tot oplossingen en aanpakken die één partij alleen misschien niet bedenkt of uitvoert.
- Gestructureerde samenwerking voorkomt overlap. Verdere afstemming tussen en waar mogelijk bundeling van platforms leidt tot effectievere inzet van tijd, middelen en energie. Door gezamenlijke planning en uitvoering lopen processen sneller en soepeler.

- Door de regionale samenwerking van structuur te voorzien kunnen we concrete afspraken maken over doelen, verantwoordelijkheden en evaluaties. Dit maakt het mogelijk om gefocust te werken aan gedeelde ambities.

Groeipad

De opbouw van regionale samenwerking is een groeimodel. Het vraagt om een model waarin enerzijds eenieder zich gehoord en gezien voelt en anderzijds daadkrachtig kan worden geanticipeerd op de toekomst en tot uitvoering kan worden gekomen. Daarnaast is het van belang dat de publiek-private samenwerking wordt geconcretiseerd. Immers, alleen door een dergelijke samenwerking kunnen kansen worden verzilverd en bedreigingen het hoofd worden geboden. In adviezen over regionale samenwerking is geconcludeerd dat de stichtingsvorm geschikt is om multi helix samenwerking bestuurlijk mogelijk te maken. Er is voor multi helix (publiek- privaat) samenwerking geen goed publiekrechtelijk alternatief. Een stichting is daarin het best mogelijk model, onder het privaatrecht. Het voorstel is om in de eerste twee jaar prioriteit te geven aan het leggen van een stevig fundament onder de samenwerking tussen de tien betrokken gemeenten. Daarnaast is het doel om de overige multi helix partners, zoals de kennisinstellingen, bedrijven en maatschappelijke partners, uiterlijk binnen twee jaar ook op bestuurlijk niveau te laten aansluiten.

In deze periode kan ook verkend hoe de samenwerking met de Gemeenschappelijke Regeling Stadsregio Parkstad Limburg naar de toekomst toe samen verder kan worden ingevuld. Op dit moment wordt al inhoudelijk samengewerkt. Zo is in de 6^e tranche van de regio deal dezelfde tekst voor de aanpak van lijn 1 opgenomen in de aanvraag. De wens is om de afstemming ook in de uitvoeringsfase samen vorm te geven.

Participatie

In diverse bestuurlijke rondes, bestuurlijke (ontbijt-)sessies en presentaties aan colleges van B&W, zijn adviezen gedeeld en is de gewenste ontwikkelrichting gesondeerd. Verkregen input is verwerkt in de definitieve voorstellen.

Effect op personeel en organisatie

Bemensing

Tijdens de voorbereiding is gebleken dat een gecommiteerde bemensing nodig is om te komen tot een robuust en effectief functionerend bureau. Het uiteindelijke programmabureau werkt met detacheringen vanuit de partnerorganisaties en heeft geen eigen personeel in dienst. Voorzien is dat de directeur programmabureau een opdracht krijgt voor een periode van drie jaar. Dit vanwege de doorlooptijd Regiodeal 4^e tranche en de fase van ontwikkeling van de regionale samenwerking. Vanuit de Gemeente Maastricht wordt de huidige inzet voortgezet.

Juridische aspecten

De Stichting maakt multi helix samenwerking mogelijk en daarmee deelname door maatschappelijke en private partijen. Omdat de Stichting zich richt op brede maatschappelijke opgaven, die bovendien enkel effectief kunnen worden aangepakt vanuit multi helix samenwerking, gaat het hier niet om de overdracht van publieke taken zoals gebruikelijk is bij het aangaan van een gemeenschappelijke regeling. De Stichting neemt geen besluiten in de zin van de AWB en is geen zogenaamd B-orgaan.

5. Financiële gevolgen

De kosten van de samenwerking worden gedragen door de 10 deelnemende gemeenten in de stichting Samenwerking Zuid - Limburg. De kosten van het programmabureau bedragen indicatief € 1 mln. per jaar. Met de bijdrage van € 1,- per inwoner van de 10 deelnemende gemeenten en de rijksbijdrage via de Regio Deal(s) worden de kosten voor het programmabureau gedekt.

De bijdrage van € 1,- per inwoner betekent voor Maastricht een bedrag van € 125.666,- per jaar op basis van 125.666 inwoners (peildatum 1.1.2025) . Voor Maastricht wordt de dekking voor de jaren 2025 en 2026 gerealiseerd via de bestaande exploitatie budgetten beschikbaar voor de Regio Deal en Economische Samenwerking Zuid-Limburg (ESZL).

De bedragen zoals genoemd in deze paragraaf worden geacht excl. btw te zijn. Het is bij het schrijven van deze nota nog niet duidelijk of er btw verschuldigd is over de gemeentelijke bijdrage aan de stichting. Indien er inderdaad btw verschuldigd is over de gemeentelijke bijdrage, dan is de verwachting dat de gemeente deze btw terug kan vorderen uit het btw compensatiefonds, aangezien er sprake is van activiteiten in het kader van een algemeen, maatschappelijk belang. Mocht btw compensatie uiteindelijk niet mogelijk blijken, dan zal de btw-last gedekt worden uit voornoemd budget.

6. Vervolgtraject besluitvorming, uitvoering en evaluatie

De verwachting is dat alle gemeenten in Westelijk Zuid-Limburg een definitief collegebesluit nemen voor augustus. Op basis daarvan zal de oprichting van de stichting per akte geschieden en kan gestart worden met het vaststellen van de werkprogramma's (reglement) en de inrichting en bemensing van het programmabureau. De samenwerking heeft al een eigen communicatie aanpak naar de partners en de externe partijen ingericht, welke wordt voortgezet. De evaluatie van deze samenwerking vindt in 2027 plaats.

7. Communicatie

De gemeenteraad wordt gevraagd wensen en bedenkingen te uiten ten aanzien van de oprichting en toetreding tot de stichting. Deze wensen en bedenkingen worden meegewogen door het college in het besluit, maar zijn adviserend en niet bindend voor de oprichting van de stichting. Na besluitvorming en ondertekening van de statuten zal er een persbericht worden verzonden over de nieuwe samenwerking van de 10 gemeenten.